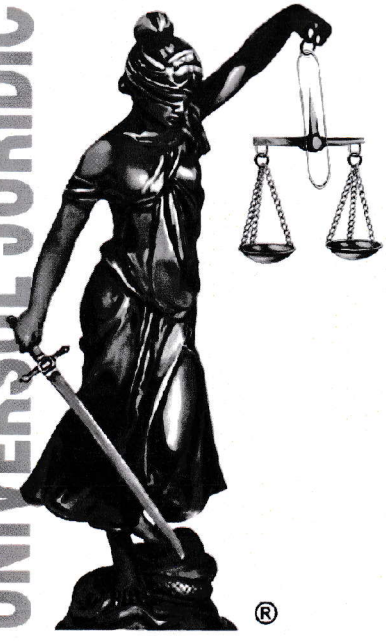
III 27208

UNIVERSUL JURIDIC

Diana DĂNIȘOR
Gheorghe DĂNIȘOR

Filosofia drepturilor omului

O critică a modernității

UJ

Diana DĂNIȘOR
Gheorghe DĂNIȘOR

Filosofia drepturilor omului
O critică a modernității

Universul Juridic
București
-2024-

Cuprins

PARTEA I. LIBERTĂȚI ȘI PROVOCĂRI DREPTURILE OMULUI ÎN CONTEXTUL MODERNITĂȚII 5

CAPITOLUL I. GRANIȚELE DREPTURILOR FUNDAMENTALE ÎNTELEGEREA PRIMEI GENERAȚII DE DREPTURI ALE OMULUI.....7
Secţiunea I. Arhitectura conceptuală: bazele iniţiale ale cunoaşterii 7
Secţiunea a II-a. Arta autoafirmării: explorarea individualismului.....12
Subsecţiunea I. Arheologia eului: individualismul în lumea Greciei antice.....12
Subsecţiunea a II-a. Arta sinelui în epoca modernă: nuanţe ale individualismului 13
Secţiunea a III-a. Forma şi substanţa drepturilor omului: configurarea primei generaţii.....35
Subsecţiunea I. Poziţionarea drepturilor omului: contextul şi provocările primei generaţii.....35
Subsecţiunea a II-a. Edenul primordial: explorarea stării de natură.....37
Subsecţiunea a III-a. Armonia cosmică: filosofia dreptului natural 40

CAPITOLUL II. SECURITATEA JURIDICĂ ȘI INDEPENDENȚA JUSTIȚIEI: FUNDAMENTELE DREPTURILOR OMULUI ÎN FAȚA ARBITRARIULUI PUTERII.....77

CAPITOLUL III. SUBSTANȚIALITATEA DREPTURILOR OMULUI: DINCOLO DE FORMĂ, CĂTRE ESENȚĂ 89
Secţiunea I. Drepturile omului: între idealitatea etică şi substanţialitatea juridică 89
Secţiunea a II-a. Prima generaţie de drepturi ale omului: revoluţia libertăţii individuale şi rolul statului.....94
Secţiunea a III-a. A doua generaţie de drepturi ale omului: între libertatea de a fi şi datoria de a asigura.....100
Secţiunea a IV-a. A treia generaţie de drepturi ale omului: omenirea în retragere şi crepusculul drepturilor universale 106

PARTEA A II-A. ÎN CĂUTAREA ECHILIBRULUI: CRITICA FUNDAMENTELOR DREPTURILOR OMULUI DIN PRIMA GENERAŢIE....113

CAPITOLUL I. RELATIVISMUL ŞI PARADOXURILE UNIVERSALISMULUI: O EXPLORARE FILOSOFICĂ A DREPTURILOR OMULUI 115
Secţiunea I. Relativismul în gândirea antică: rădăcini filosofice şi impact asupra conceptului de drepturi.....115
Subsecţiunea I. Între aparenţă şi absolut: ecourile relativismului în filosofie 115
Subsecţiunea a II-a. Relativismul politic şi cunoaşterea ca putere: transformări şi tensiuni în modernitate.....124

Secţiunea a II-a. Relativismul şi noua paradigmă epistemologică: schimbări fundamentale în modernitate 136
Subsecţiunea I. Raţiunea ca generator de adevăruri: evoluţia concepţiilor asupra cunoaşterii....136
Subsecţiunea a II-a. Transformarea valorii de la descriptiv la normativ în modernitate: a fi şi a trebui 145
Secţiunea a III-a. Metamorfozele individualismului: noi valenţe în modernitate şi contemporaneitate....161

CAPITOLUL II. DREPTUL ŞI DREPTURILE OMULUI: O CĂUTARE A ESENȚEI ÎN TENSIUNEA DINTRE NORMĂ ȘI UMANITATE....183
Secţiunea I. Dreptul şi idealul: între normă şi viziune umană....183
Secţiunea a II-a. Dreptul natural şi legea: armonia dintre esenţă şi convenţie....194
Secţiunea a III-a. Dreptul şi drepturile: dansul între ideal şi realitate 203
Secţiunea a IV-a. Justul şi regulile: între principii universale şi norme legale....210
Secţiunea a V-a. Dreptul şi morala: între principii fundamentale şi provocări contemporane 215
Secţiunea a VI-a. Între ordinea universală şi reglementarea relaţiilor: dreptul ca atare 226

CAPITOLUL III. LEGEA CA UNICA SURSA A DREPTULUI: REPERCUSIUNI ASUPRA DREPTURILOR OMULUI....238
Secţiunea I. Legea ca reflexie a armoniei cosmice în Grecia antică 238
Secţiunea a II-a. Legea modernă: de la realism la constructivism juridic 247
Subsecţiunea I. Subiectivismul legalist ca temei al drepturilor omului: de la transcendenţa divină la autonomia umană 248
Subsecţiunea a II-a. Tensiunea dintre voinţa generală şi voinţele particulare: provocările concilierii prin lege în contextul modernităţii....253
Subsecţiunea a III-a. Nominalismul şi drepturile omului: implicaţii şi provocări în teoria dreptului....263

PARTEA A III-A. EFECTIVITATEA DREPTURILOR OMULUI: ÎNTRE IDEAL ŞI REALITATE 277

CAPITOLUL I. DISCREPANȚA DINTRE DECLARAȚIE ȘI PRACTICĂ: DREPTURILE OMULUI DE PRIMĂ GENERAȚIE ȘI REALITATEA COTIDIANĂ 279
Secţiunea I. Fundamentele nepotrivite: dilemele filosofico-morale ale drepturilor omului de primă generaţie....279
Subsecţiunea I. Dilemele individualismului şi comunitarismului: disfuncţionalitatea normelor morale în contextul modernităţii 292
Secţiunea a II-a. Complexitatea efectivităţii drepturilor omului: de la validitate teoretică la aplicabilitate practică 302
Subsecţiunea I. Între ideal şi realitate: imposibilitatea reducerii normelor teoretice la realitatea practică....309

Subsecţiunea a II-a. Reflecţia socialului în normativ: dizolvarea dreptului în realitatea socială....310
Subsecţiunea a III-a. Problema adecvării normativului la realitatea socială....311
Subsecţiunea a IV-a. Drepturilor omului în contextul realităţii sociale....312
Subsecţiunea a V-a. Drepturile omului: împotriva izolării individului....314
Subsecţiunea a VI-a. Modalităţi de reducere a distanţei dintre ideal (a trebui să fie) şi realitate (ceea ce este)....315
Subsecţiunea a VII-a. Desuetudinea şi apropierea dintre ideal şi realitate....316
Subsecţiunea a VIII-a. Separaţia puterilor în stat: principii şi implementare....318
Subsecţiunea a IX-a. Rolul terţului dezinteresat în aplicarea normelor juridice: imparţialitate şi provocări....319
Subsecţiunea a X-a. Baza materială a drepturilor: construcţia efectivă a libertăţii şi justiţiei....320
Subsecţiunea a XI-a. Tensiunea dintre omul aşa cum este şi omul cum ar trebui să fie: relaţia cu celălalt ca temei al efectivităţii dreptului....321
Subsecţiunea a XII-a. Întâlnirea cu celălalt: o fundamentare filosofică a efectivităţii drepturilor omului....323
Secţiunea a III-a. Relaţia cu celălalt: o întâlnire adâncă....324
Secţiunea a IV-a. Dreptul „în context”....337
Subsecţiunea I. Dreptul şi contextul sociopolitic: fundamente şi provocări....337
Subsecţiunea a II-a. Dreptul urmează contextul....339
Secţiunea a V-a. Interpretarea juridică şi efectivitatea dreptului: rolul principiilor ontologice în realizarea convieţuirii autentice....347
Secţiunea a VI-a. Universalitatea drepturilor omului: paradoxul aplicării globale într-un context divers....356

CONCLUZII....367

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ....377